

FOROLLHOGNA VILLREINOMRÅDE

VILLREINJAKTEN 2005

OPPSYNSRAPPORT.

Hvem har båret på denne skallen mon tro ?

FORELHOGNA VILLREINOMRÅDE

VILLREINJAKTEN 2005

OPPSYNSRAPPORT.

OMRÅDEBESKRIVELSE.

Forelhogna villreinområde hadde dette året et tellende areal på 1.838.681 dekar. Området ligger i fylkene Sør-Trøndelag og Hedmark og består nå totalt av 20 villreinvald i kommunene Rennebu, Midtre Gauldal, Holtålen, Os, Tolga og Tynset etter at 18 terreng i Tynset og Rennebu gikk sammen til et vald i 1999.

Av totalarealet er 864.500 dekar (47 %) statsallmenning og 974.181 dekar (53%) privatområde.

Villreinstammen var vinteren 2004/2005 fortsatt bare på ca. 1.300 dyr, noe som førte til at totalkvoten dette året ble redusert til bare 300 dyr.

GENERELLE FORHOLD.

Fellingskvoten 2005 var som ovenfor beskrevet kun på 300 dyr, en reduksjon på 100 dyr fra forrige år. Fordelingen var på 50 % kalv, 20 % simle, 20 % liten bukk (inntil 3 takker i hver gevirstang) og 10 % stor bukk. Kvoten gav et minsteareal på 4.597 dekar pr. dyr.

Villreinoppsynet ble utført av 3 faste fjelloppsyn og 9 "faste" deltidsoppsyn. I tillegg var SNO etablert i området med 2 faste stillinger. Disse deltok da i oppsynet sammen med områdets egne oppsyn.

Samtlige oppsyn hadde begrenset politimyndighet for hele villreinområdet.

Politimyndigheten ble i 2004 gitt for en 2-årsperiode, d.v.s. til og med 2005.

Forut for jakten var det en felles samling på Kongsvoll for samtlige oppsyn i Forelhogna, Knutshø og Snøhetta villreinområder. Det deltok også representanter fra lokale lensmannskontor, fra SNO og fra de tre berørte politidistrikter. Forelesere var Nils R. Duna fra Nord-Trøndelag politidistrikt og Arne Øiamo fra Sør-Trøndelag politidistrikt. En meget vellykket samling og gjennomgang forut for jakten 2005.

Deltagelsen fra lensmannskontorene i det praktiske oppsynet ble imidlertid begrenset også denne høsten. Ulike forhold førte til at bare Tynset lensmannskontor deltok 3 dager med aktiv tjeneste fra denne etatens side.

Avlønningen av oppsynet skjer ved betaling pr. time utført tjeneste samt godtgjørelse for bruk av bil. Arbeidsgiverne til de faste fjelloppsyn får refundert faktiske utgifter minus refusjon gjennom fjelloven.

Oppsynstjenesten 2005 ble ledet av Terje Borgos, som var budsjett og rapportansvarlig, i samarbeid med Jon Horten, Frode Aalbu og Trond Are Berge. Samarbeidet besto i at hver av disse hadde hovedansvaret for utkommandering av oppsynspersonell og den daglige betjening av villreintelefonen hver sin uke.

Oppsynstjenesten er ellers bygd opp omkring et eget lukket sambandsnett med en basestasjon plassert sentralt i området. Radioene som blir benyttet, har i tillegg til de egne oppsynskanalerne innlagt jaktradiokanalerne til NJFF samt politiets redningskanal. For å kunne oppnå gjensidig kontakt med jegerne lytter oppsynet fast på jaktradiokanal nr. 1 - frekvens 143.900.

VILLREINJAKTEN 2005.

Av totalkvoten på 301 dyr ble det skutt 264 dyr, som gir en fellingsprosent på 85,7 % (90,8 % i 2004).

Disse fordeler seg mellom de ulike kommuner som følger:

Rennebu - 4 dyr = 100 %. Midtre Gauldal - 65 dyr = 78 %. Holtålen - 48 dyr = 82 %.
Os - 30 dyr = 86 % Tolga - 34 dyr = 92 %. Tynset - 83 dyr = 99 %.

I tilknytning til fellingstallene vil en få bemerke at enkelte rettighetshavere og kommunale myndigheter er svært seine med å rapportere inn resultatet. Først etter å ha purret ble tallene noenlunde klare de siste dagene av oktober.

Totalt har 14 oppsyn utført oppsynstjeneste under jakten 2005.

Oppsynstjenesten 2005 omfatter til sammen 68 dager (65 i -04) i fjellet. Av dette er 9 dager utført av SNO. Økningen av innsatsen var en følge av at reinen gikk svært spredd i store deler av jakttiden.

I tillegg kommer 3 oppsynsdager utført av Tynset lensmannskontor.

Fellingen av reinen ble også dette året ble spredd over hele jakttiden. Reinen var spredd over sentrale og søndre deler av området første dag. Etter dette var reinen i all hovedsak i sørområdene de første dagene. Var ellers bare en tur nord for fylkesgrensa før den trakk sør og vestover igjen. Dette førte til at uvanlig lite dyr ble skutt på for eksempel områdene til Budal fjellstyre.

Fellingsprosentene viser imidlertid at samtlige områder via sine jaktavtaler har hatt god uttelling. En skal imidlertid ikke unnså at overgangsavtalene ikke blir utnyttet fullt ut av alle jegere. Dette er blant annet årsaken til årets fellingsprosenten på 85,7 %.

Oversikt over antall oppsynsdager i perioden 1996 – 2005.

År.	1996	-97	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05
Dager	72	73	82	81	85	91	87	59	64	68

Under utøvelsen av oppsynet er det registrert en del forhold som det kan være av interesse å se litt nærmere på.

Når det gjelder skadde dyr, har en sortert ut skader som ikke kan settes i forbindelse med jaktutøvelsen. Det er i 2005 registrert 3 (2 i -04) skadeskutte dyr.

De 3 registrerte skadeskutte dyrene gir en skadeskytingsprosent på 1 %. Tabellen nedenfor viser utviklingen siden 1996, og en ser at det har vært en gledelig utvikling.

Nedgangen startet i 1996 og skadeskytingen har siden ligget rundt 1 og faktisk under 1 % de siste årene. Økningen til 1 % nå i 2005 anses ikke som dramatisk og ligger fortsatt på et meget lavt nivå.

Oversikt over skadde dyr / skadeskytingsprosent 1996 – 2005.

År.	1996	-97	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05
Skadde dyr.	9	7	9	12	15	10	6	3	2	3
%	1,5	1,3	1,3	1,6	2,1	1,4	0,9	0,8	0,5	1

I tillegg ble det i løpet av jakten funnet 2 døde stor bukk. Den ene var et resultat av brunstkamp og ble funnet stående i et myrhull (ingen skuddskader funnet). Den andre hadde strøket med før jakten, trolig av gamle skader / sykdom. Ut over dette kjenner en ikke til observasjoner av skadde dyr selv om det under og etter brunsten stadig observeres dyr som halter. Dette er naturlig i en villreinstamme med så stor andel voksen bukk.

Fordeling av de skadeskutte dyrene i perioden 1996 - 2005.

	Stor bukk.	Liten bukk.	Simle.	Kalv.
1996	5 stk 7,7 %	0 stk	1 stk 0,5 %	3 stk 1,2 %
-97	1 " 1,8 %	1 " 0,9 %	2 " 1,2 %	3 " 1,4 %
-98	0	2 " 1,5 %	2 " 1,0 %	5 " 1,9 %
-99	4 " 5,3 %	1 " 0,7 %	2 " 0,9 %	5 " 1,7 %
2000	6 " 8,2 %	1 " 0,7 %	4 " 1,8 %	4 " 1,4 %
2001	2 " 2,8 %	0 "	5 " 2,3 %	3 " 1,1 %
2002	0	1 " 0,7 %	2 " 1,0 %	3 " 1,1 %
2003		1 " 0,9 %	1 " 5,6 %	1 " 0,6 %
2004	2 " 3,6 %			
2005			2 " 3,3 %	1 " 0,7 %

Oversikten må sees i sammenheng med den sterkt reduserte kvoten i 2005. Det er klart at dette forhold virker inn på fordelingen av skadeskytingen for de ulike dyregrupper. Jegerpresset denne høsten var minimalt, og det var forventet at dette ville medføre god jaktutøvelse. Værforholdene mens reinen var i nordområdene var imidlertid typiske for dette området med survær og skodde. Dette er faktorer som virker negativt inn på jaktutøvelsen. Det er imidlertid ingen ting i rapportene fra det enkelte oppsyn som tyder på at jakten ikke har blitt utført på en eksemplarisk måte.

Rapporter og anmeldelser.

Det er i løpet av jakten registrert svært få forhold som oppsynet har grepet inn i. Dette dreier seg i hovedsak om forhold som er oppgjort på stedet - underskriving av jaktkort o.l. Det er dette året ikke skrevet en eneste rapport av oppsynet, de forhold som er påpekt er oppgjort "på stedet".

De sakene som er oppgjort på stedet forhold knyttet til jaktkortene (mangel på underskrift) og kommentarer til selve jaktutøvelsen.

Oversikt over antall anmeldelser i perioden 1996 – 2005.

År. 1996	-97	-98	-99	2000	-01	-02	-03	-04	-05
Ant. 0	3	0	2	7	2	3	1	0	0

Oversikt over antall kontrollerte jegere 1996 – 2005.

År	1996	-97	-98	-99	2000	-01	-02	-03	-04	-05
Ant.	263	215	282	296	281	284	267	64	134	131
%	40	33	38	35	35	35	36	16	34	44

Oversikten viser utviklingen de siste 10 årene. For 2003 og 2004 og 2005 må en ta med i vurderingen totalkvoten på bare 400 / 300 dyr. Erfaringene etter disse årene er at det er svært liten jegerkonsentrasjon og at dette virker inn på mulighetene til å kontrollere de som er ute på jakt (sprer seg ut i området).

Det er imidlertid ingen ting som tyder på at en ikke har kommet over de forhold som har oppstått under jakten 2005. Det er registrert en liten oppgang i prosent skadde dyr, og oppsynet har ikke fått tilbakemeldinger som tyder på at det har oppstått forhold som en ikke har vært kjent med. Det synes derfor riktig å konkludere med at oppsynet er gjennomført på en forsvarlig måte.

Kommentarer fra det enkelte oppsyn.

Det er innkommet få kommentarer dette året, og de som er kommet er positive til jakten og jaktutøvelsen. Det påpekes fortsatt at pålegget om treningsskudd har virket positivt, at jegerne viser fin oppførsel og tar hensyn til hverandre, og at nye jegere med jegerprøve opptrer korrekt (jegerprøven er av det mest positive som har skjedd).

Det pekes imidlertid samtidig på at tildelingsmøtene i de ulike bygder bør benyttes aktivt til å fokusere på jegeropptreden og andre forhold som berører jakten. Disse møtene gir en unik mulighet til å få gitt alle jegere nødvendig informasjon (årsaker til skadeskytinger, hva som kreves av dokumentasjon under jakten m.m.). Dette året benyttet oppsynet villreintelefonen for å få gitt en del kommentarer om hva som kreves under utøvelsen av jakten.

Det pekes også på at enkelte jegere ikke utnytter alle muligheter til å jakte når dyrene er på tilgjengelig terreng når dyrene står langt fra bilveg. Overgangsavtalene kunne også med fordel vært ”mer” benyttet. Dette ville hevet fellingsprosenten, men ”lav” fellingsprosent under oppbygging av stammen er jo ikke noe problem. Videre bør det fra villreinområde og rettighetshavernes side fokuseres på innskyting med riktig ammunisjon og trening i avstandsbedømmelse i felt. Praktiske opplegg med skyting med ammunisjon med ulik ladning kan være nyttig. Likeså treningsskytinger med ukjent avstand.

Litt "refs" gis også, og det påpekes at rettighetshaverne må skjerpe seg og gi jegerne klar beskjed om at jaktkort og jegerkontrakt skal underskrives før jakt, og at alle dokumenter må være med under utøvelsen av jakten.

Behovet for innskjerping på dette området er særlig aktuelt for rettighetshavere som praktiserer videresalg av jaktkort. Flere slike jegere er påtruffet uten fullstendig underskrevet jegerkontrakt og jaktkort. For at bestemmelser i kontrakt og jaktkort skal være juridisk bindende må alle jegere, også der jaktkortene er videresolgt, skrive under alle dokumenter. Villreinutvalg og villreinnemnd må ta tak i dette overfor aktuelle rettighetshavere slik at rutinene blir skjerpet og også fulgt i praksis.

Villreintelefonen.

Også denne høsten ble Villreintelefonen for Forelhogna drevet av villreinområdet v. oppsynsledelsen. Det ble etablert et korttidsabonnement med PersonSvar i regi av Telenor. Vakthavende oppsynsleder la inn opplysninger om reinens bevegelser etter samme mønster som tidligere. Det aktuelle telefonnummer ble bekjentgjort før jaktens begynnelse. Etter det en kjenner til fungerte opplegget meget godt.

Målsetningen var at villreinområdet ikke skulle ha utgifter knyttet opp til denne tjenesten. Resultatet viser at Villreintelefonen har gitt et overskudd på ca. kr. 15.000,-. Beløpet må sees i sammenheng med årets reduserte kvote. Overskuddet er imidlertid overraskende høyt og viser at dette er en tjeneste som jegerne bruker og setter pris på.

Fra oppsynsledelsen er det et klart råd til villreinområdet om at dette opplegget må følges også kommende år. Oppsynsledelsen vil også påpeke at de vil etterstrebe å gi så gode og riktige opplysninger som overhode mulig for å "gi noe tilbake" for de midlene som tjenesten gir villreinområdet.

Det synes også riktig at midler som kommer inn via denne tjenesten øremerkes videre utbygging av sambandet i villreinområdet.

Konklusjon.

Jakten 2005 er over, og vi i Forelhogna Villreinområde kan glede oss over nok et år med en positiv og god jaktutøvelse. Skadeskytingsprosenten er lav og ligger derfor fortsatt på et svært lavt nivå.

Totalt kjenner en ikke til noen rapport fra oppsyn til berørt rettighetshaver etter årets jakt. Dette er et gledelig.

Det er heller ikke registrert forhold som oppfanges av jegerkontraktene. Dette er positivt og viser at jegerne er sitt ansvar bevisst og ligger sin skjel i å skyte tildelt dyr. Det er imidlertid noen jegere som ikke skriver under sine jaktkort / jegerkontrakter før jakt. Dette er et ansvar som det også påhviler rettighetshaver å påse blir gjort. Noe å ta tak i til kommende år.

Rettighetshavere skal ha ros for å legge forholdene godt tilrette for jegerne ved sine overgangsavtaler. Med få unntak skal jegerne ha ros for å ha fulgt de pålegg (skrevne og uskrevne) som må følges for å gjennomføre en god villreinjakt.

Jaktoppsynet skal også ha ros for vel utført tjeneste i fjellet under de forskjelligste værforhold.

Dette året er ca. 44 % av jegerne kontrollerte av oppsynet. Dette er en økning fra foregående år og faktisk også over tidligere år. Spørsmålet om hvor aktivt de enkelte oppsyn skal kontrollere jegerne ble diskutert under oppsynsmøtet før jakt, og det var full enighet om at en burde øke nivået i forhold til 2004. Det ble videre påpekt at dette må skje på en positiv og diskret måte for ikke å virke stressende på jegerstanden. Målsettingen om å øke kontrollvolumet er også årsaken til at antallet dagsverk har øket i forhold til 2004. Også dette året ble det bevist holdt igjen litt i starten av jakten for å unngå at økt oppsynsbehov i slutten av jakten skulle føre til overskridelse av budsjettet. Når antallet dagsverk har øket dette året har det sammenheng med at reinen gikk svært spredd i store deler av jakttiden. Av det førte antall dagsverk har SNO bidratt ned 9 stk. Dette er en arbeidsinnsats som Forelhogna får gratis, noe som bidrar til å holde oppsynsutgiftene nede.

Tidligere år har oppsynet blitt avlønnet med kr. 80,- pr. time for sesongoppsynene. Dette satsen ligger nå under det som blir ansett for minstelønn i arbeidsliv et generelt. Villreinutvalget har funnet at det ikke er akseptabelt for villreinområdet å benytte en timebetaling som ikke er "lovlig" og årets oppsyn er derfor avlønnet med kr. 100,- pr. time. Dette medfører at utgiftene har steget i forhold til foregående år. Målsettingen vil imidlertid også i framtiden være å holde oppsynsutgiftene nede på et lavt og forsvarlig nivå

Kalvingsoppsynet 2005 ble gjennomført gjennom et eget prosjekt. Dette vil bli behørig dokumentert gjennom egne rapporter og berøres derfor ikke her. Oppsyn i kalvingsperioden vil imidlertid også i framtiden være en prioritert oppgave for villreinoppsynet / villreinområdet.

Det var også planlagt å følge dyrene de første dagene etter jakten. Dels for å se om det var skadde dyr i flokkene, dels for å kunne gripe inn dersom det oppsto problemer i forbindelse med brunstkamper. Dette oppsynet ble også noe redusert på grunn av værforholdene. Dette er slikt som en ikke har herredømme over. Strukturteilingen ble imidlertid gjennomført og det ble ikke observert skadde dyr i denne forbindelse.

Rovdyrproblematikk.

Det er riktig å nevne at det gjennom vinteren 2005 er registrert en del spor etter jerv i området. Det tyder imidlertid på noe mindre aktiviteten enn foregående år. Det ble imidlertid funnet en ynglende tispe i området denne vinteren. Denne tisper merket av NINA. Etter få dager ble det imidlertid vedtatt av DN at tisper og ungene skulle felles ved hiuttak. På grunn av at frekvensen på senderen til tiska ikke ble friggitt av NINA medførte dette at tisper og ungene måtte letes opp igjen pånytt, et forholdsvis arbeidskrevende arbeid som også medførte en god del snøscooterkjøring. Tispa og de 3 valpene ble imidlertid funnet og avlivet.

Tamreinovergang.

Også siste vinter var det mye tamrein som kom inn i de østre deler av villreinområdet. Dyrene kom inn i området på strekningen mellom Glåmos og Nesvolden og totalt dreide det seg om mellom 200 og 250 dyr. Dyrene ble hentet tilbake i flere omganger like før jul. Dyrene var flere ganger helt nede ved Hersjøen i ferd med å krysse Kjølidalen. Dyrene ble da drevet tilbake i påvente av at reindrifta skulle foreta videre utdriving. Videre ble det skutt 10 dyr i området mellom Rugeldalen og Hessdalen siste vinter. Dette skjedde i samarbeid mellom fjelloppsynet i Holtålen og reindriften. Under villreinjakten kjenner en videre til at det ble skutt 4 tamrein, 1 bukk nord for Hogna, 1 simle i Vingelen og 2 simler på Kvikne. Dette skjedde i forståelse med reindriften, kjøttet / verdien av dyrene tilfalt reindriften. For kommende år bør imidlertid villreinområdet ta en diskusjon på hvem (området eller rettighetshaver) som skal erstatte skutte tamrein som jegerne tar på sitt jaktkort.

Det er klart at overgangen av tamrein har øket de senere årene. Årsaken synes å være at "sperregjerdet" (det forsterkede jernbanegjerdet over Rugeldalen) nå har blitt så dårlig at det ikke utgjør noen hindring for reinen. En kan også trygt anta at dersom det planlagte sperregjerdet nord for Aursunden blir bygget så vil det fungere som et ledegjerde for reinen inn mot Forollhognaområdet.

Problemene ble tatt opp med reindriften, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og DN og Fylkesmannen innkalte til et møte i sakens anledning på forsommeren 2004. I etterkant av dette møtet skulle det utarbeides rutiner for gjensidig varsling når det kommer tamrein inn i villreinområdet samt rutiner for hvordan det skal reageres. Dette arbeidet er fortsatt ikke slutført. Det skulle også på sikt arbeides med problematikken omkring gjerdet langs NSB.

En kan nå konstatere at dette arbeidet må videreføres og villreinutvalget vil nå på nytt ta tak i forholdet.

Sluttord.

Villreinjakten 2005 er avsluttet og villreinområdet kan atter konstatere at jakten er gjennomført på en meget god måte. Skadeskytingen ligger på et lavmål og det er heller ikke levert noen anmeldelser fra villreinoppsynet eller rettighetshaverne. Dette er meget bra. En vil imidlertid påpeke at årets sluttresultat først er klart ca. 15. november. Dette er faktisk nesten hele 2 måneder etter at jakten er avsluttet. Dette er ikke tilfredstillende og helt unødvendig med dagens teknologi. Dette er et forhold som villreinutvalg, villreinnemnd, kommuner og rettighetshavere må merke seg og iverksette nødvendige grep for å endre på.

Røros, 21. 11. 2005

Terje Borgos,
ansvarlig oppsynsleder